

וחשבון של ג'ובים, הטבות והנאות בלבם

הנאה, מן המחשבה שעוד מעט יזכו בשלל טיסות-חינם על כנפי כשרים. אך אל-ענן סברה אחרת.

למען האמת לא היה איכפת לה כלי-כך לחלק טיסות-חינם. ממילא אין כל מטוסיה יוצאים מלאים, והיא בלא-רהי רגילה לחלק מאות כרטיסי-חינם לעתונאים, עסקנים ו-פרוטקציונרים למיניהם. אלא שאפרים בן-ארצי, מנהל אל-על, חשש שמינוי משגיחים מעופפים יהיה רק צעד ראשון לקראת משהו חמור הרבה יותר. הוא חשש, ש-אחרי עניין הכשרות יעלו הדתיים עניין ה-טיסות בשבת. המשגיחים הדתיים לא יוכלו שלא לראות כיצד מחללת החברה את ה-שבת באופן קבוע. על כן החליט לחסום את הדרך בפני המשגיחים.

העניין הובא להכרעת השרים המעוניינים. את טענות אפרתי הגיש אפטרופסו, שר הדתות זרח ורהפטיג. את מלחמת אל-ענן לחם שר התחבורה, ישראל בריהודה. כא-שר השגה לבסוף פשרה, נראו שני הצד-

במסעדות של תל-אביב. גם אם ימונו מאות משגיחים על הכשרות לא יצליחו להשתלט על הגיוגל של ענף המזון. לכן הם מת-רכזים על מיפעלים חסרי-מגן, שאפשר לכ-פות עליהם את הכשרות על-ידי סחיטה ב-דרג קואליציוני.

*** שמפאניה לא כשרה

ה צבא, בתי-הסוהר, היבוא הממשלתי כל אלה נמצאים תחת השגחתם של שליחי הרב שמעון אפרתי. אולם שני לוי-ת-נים לא נצודו ברשתו: חברת התעופה אל-על וחברת צי-ים לספנות. שתי חברות אלה אינן יכולות, מעצם מהותן, לשמור על ה-שבת ועל הכשרות. הרבנות התעלמה מהפ-רת השבת, ואף העלימו עין מכך, שה-כשרות לא נשמרה בכל מאת האחוזים. לגבי צי-ים בא המיפנה עם העלייה ה-המונית, עוד בראשית המדינה. הרבנות דר-שה כי לעולים ההדשים יוגש אוכל כשר. השיבה צי-ים: המחירים הנמוכים, שמשלמת

שני קיבה

דים שבעיר-רצון: אל-על חויבה להעניק 12 טיסות-חינם לרב אפרתי או למלאי-מקומו, והרבנות ויתרה על הדרישה להצמיד משגיח מעופף לכל מטוס.

ההסדר העמיד את כל העניין באור כה-עלוב, שבר-יהודה מצא את עצמו נתון תחת מטר של לעג והתמרמרות. ההסכם נראה ככניעה מצידו, הוא אמר לפוצצו. במכתב ששלח לאל-על, הוא קישר ממנה לקיים את ההסדר, לפיו תזמין את הרב אפרתי או סגנו להיות אורחי החברה פעמים אח-י דות בשנה. הרב אפרתי יוכל להפסיק נסיעתו בתחנות-הביניים ופקידי החברה ו-דיילותיה יתבקשו להסביר לו את סדרי ה-שמירה על הכשרות הנהוגים מאז ומתמיד בחברה. הרב אפרתי יוכל, ככל אחד מ-נוסעי החברה, להעביר הערותיו בכתב ל-הנהלת החברה, ואני מקווה כי החברה תב-דוק את דבריו ותענה לו, כשם שהיא נו-גדת לגבי כל נוסע. כמובן שהרב אפרתי לא יוכל להורות לעובדי החברה או להת-ערב במעשיהם.

כלומר: כל העניין גובל במתן שוחד, לסתימת פיו של הרב.

מיד הודעק אפרתי: "איני מעוניין ב-טיסה חינם!" שר הדתות הצהיר כי בר-יהודה סילף את ההסכם שהושג על-פיה. העניין הועבר להכרעת הממשלה כולה. הצ-היר הרב אפרתי באוזני כתב הצופה: "ב-עזרת השם יתברך אני מקוה שנצנח גם במלחמה — רגע, תכתוב: במערכה — זו."

הסוכנות היהודית עבור הסעת העולים, אינם מאפשרים הנהגת כשרות יקה. ב-ראש מחלקת העליה של הסוכנות עמד אז יצחק רפאל הדתי. הוא מינה משגיחים והנהיג כשרות באניות צי-ים על חשבון ה-סוכנות — וכך הדבר עד היום.

כאשר התמנה הרב אפרתי לראש מחלקת הכשרות של הרבנות הראשית, לטש עין על האוניות. הוא לא הבין מדוע יהיו ה-משגיחים שייכים לסוכנות היהודית ולא ל-מחלקתו. אך אנשי רפאל היו מבוזרים היטב; אפרתי נאלץ לחפש אובייקטים גור-לים אחרים. באופן טבעי, הגיע לאל-על.

הסיוור עם אל-על היה פשוט: מאחר ש-אין מבשלים במטוסים, כי אם מגישים אוכל שהוכן במסעדות על הקרקע, די היה להבטיח כי מסעדות אלה יהיו כשרות. הרב אפרתי לא הסתפק בזאת. הוא אסף דו"חות מכל מקור אפשרי, עד שהצליח לחבר רשי-מה ארוכה של תלונות על בטיחותי ש-הוגש מבלי להיות כשר, ועל שמפאניה צרפתית שהוגשה במחלקה הראשונה ולא נשאה את חותמת הרבנות.

הוא תבע למנות משגיחי-כשרות במטו-סים.

*** מזחמה — פליחה — מערכה

כ מה עשרות משגיחים ומשגיחים בכוח החלו משפטים את ידיהם ב-

שר הדתות

ד"ר זרח ורהפטיג העלה את מלחמת הרבנות הראשית לדרג מ-שלתי. לאחר ששר-התחבורה פירסם את סיכום הפשרה שהשיג, טען ורהפטיג כי הכוונה סולפה, תבע הכרעת הממשלה כולה, ומפא"י נכנעה לאיזמי מפלגתו.

מי שהכיר את המסעדה, ואת רפאל הל-פרין, צחק. שהרי הלפרין לא נמצא שם, ובמשך תקופות ארוכות אף נעדר מן ה-ארץ. כעבור יומיים אפשר היה לצחוק עוד יותר — גם הפעם מהודעה חשובה של הרב יואל פולק שליט"א, שכתב: "בקשר עם הודעתי בעתונות על הסרת האחיות לכשרות במסעדת ניו-יורק, הגה אחרי ש-בעלי המסעדה מינו אנשים אחראיים על ה-כשרות במסעדה זו, אני חוזר ומקבל על ע-צמי את ההשגחה והאחריות לכשרות ל-מהדרין."

הבעלים לא מינו שום אנשים אחראים לכשרות, שלא עבדו מקודם. על כך, איזה ערך יש לכשרות הניתנת והנמסרת בקלות כזו?

*** לפחות תתנו לשנה

ר רב שמעון אפרתי יודע היטב מה ערכם של הכשרים אלה. אבל אין הוא יכול להודות באפסות המנגנון שהוא עומד בראשו. להיפך: הוא חייב להוכיח שמחלק-תו פעילה וחשובה, וכי בלעדיה תהיה ישראל כולה טריפה חלילה. הדרך היעילה ביותר היא להקים רעש וצעקות.

אולם לא רק הצדקת קיומו וקיום מנג-ונו עומדים נגד עניניו של אפרתי. הגבר בן ה-52, בעל הזקן האפור, הוא עסקן מפ-לגתי, שעלה במהרה בסולם הקאריירות של המפלגה הדתית-הלאומית. הוא מקוה לעלות עוד יותר. סוסו היא הכשרות. לעיתים אף פשוטו כמשמעו: בשר-סוס הנמכר בכשר כשר. ככל שהוא מצליח להגדיל את היקף הפיקות, יכול הוא להבטיח תעסוקה לחב-רים נוספים של המפלגה. החברים יודו לו על כך, והמפלגה לא תשכח את חשיבותו, כאשר יטילו אותם חברים ובני-משפחותיהם את פתקיהם לקלפי.

אבל כל אלה יודעים, שהפיקות אינו יותר מאחיות-עניינים. אמרה השבוע אשתו של רב יודע, שפרש לאחרונה לפנסיה: "מי שאוכל בקביעות נקינק כשר, שיהיה בטוח שבי-משך השנה אכל לפחות חתול אחד." כי אי-אפשר לכפות כשרות. אפילו דוב יוסף, עם כל צבא הפקחים וכל חומרת ה-חוק, לא הצליח למנוע מכירת בשר ובציעים

כלל לא מצחיקה. לפני כמאתיים שנה האשים אחד מגדו-לי המחשבה היהודית באירופה את ה-יהודים החרדים, על כי הפכו את היהדות ל-גדת של הקיבה". הגדרה מוצלחת, שכן באותה תקופה הסתמן אצל גושאי דגל הדת קו, לפיו הושם דגש בעיקר על אותם דינים בשולחן ערוך, הנוגעים לבשר כשר וטרי, מאכלי בשר וחלב.

דת הקיבה עברה גם למדינת ישראל. כאן אמנם שולטים הרבנים בחיי-הפרט ב-אמצעות חוקים ממלכתיים, המעניקים להם בלעדיות על נשואין, קבורה וגירושין. אין, לעומת זאת, שום חוק המסדיר את ענייני הכשרות, או המחייב כשרות. אך מיפעלים פרטיים ממחרים להיכנע לדרישות הרבנות, המשתמשת בכשרות כבשוט. ה-מחלקה לכשרות מפרסמת הודעה, המזהירה כי מיפעל מסוים אינו כשר — והאיש ממחר לשלם לרבנות את האגרה שתוכה אותו בתאית "כשר".

*** גם גמול כשר

ל כאורה, אין זה עניין אוטומטי: על כל מיפעל כשר משגיח איש-דת, שמונה במיוחד על-ידי המחלקה לכשרות ברבנות, שבראשה עומד הרב שמעון אפרתי. אולם אין איש לוקח ברצינות את ההשגחה ה-זאת. מיפעלים רבים מדביקים על תוצרתם תחית כשר — אף מבלי שתהיה להם תעו-דתי-הכשר. מיפעלים אחרים מצטיידים ב-תעודה כהלכה — וגמורים בשר טריפה בגושפנקה של נציגי הקודש-ברוך-הוא.

בשתיים האחרונות נתגלו עשרות מיפ-עלים בעלי הכשר, שמכרו מזון בלתי-כשר. הדוגמה האחרונה נגעה למסעדה ניו-יורק הנמצאת בתל-אביב. אחרי שהשופטים ה-אמריקאים הרחיקו ממנה את מנהלה, איש-השרירים רפאל הלפרין, התעורר כבוד ה-רב יואל פולק שליט"א, האחראי לכשרות באותה מסעדה, לפרסם בעתונות החרדית הודעה שאמרה: "מאחר שמר רפאל הלפרין נ-י לא מנהל יותר את מסעדת ניו-יורק, מסיר אני את השגחתי המיוחדת מהמסעדה ואין אני אחראי יותר עבור הכשרות ב-מיפעל."

על גבי אופנוע מסייר משגיח זה בישובים הקטנים, מטעם הרבנות הראשית. בתמונה נראה תושב אחד המושבים, המראה לו ענף שחוט, כדי שיחליט אם הוא אחד ממאות ברחבי הארץ.